

Akvakultūras nozares analīze

EZF RP 2007-2013 kontekstā

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts

Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa

M.Sc.ing. E. Benga, Dr.oec. I. Gulbe,
Mg.oec. I.Biukšāne, Mg.oec. A. Smiltāne

20.02.2015.

Prezentācijas saturs

- Situācija nozarē
- ZRP 2007-2013 atbalsts
- LANN veiktie pētījumi un to rezultāti
- Galvenie secinājumi un ieteikumi
- ZRP 2014-2020 atbalsts
- Sasniedzamie rezultāti

Latvijas akvakultūras nozare

- **Ražošanas apjoms 2013.gadā 619 t;**
- **Produkcijas vērtība 2013.gadā 1.6 milj. EUR;**
- **Pēc CSP datiem 2013.gadā aktīvi bija 67 uzņēmumi;**
- **Pēc LAD datiem ZRP 2007-2013 akvakultūras (AQ) pasākumos atbalstu saņēmuši 94 saimnieciskās darbības veicēji;**
- **75% no saražotās produkcijas saražo Latvijas zivju audzētāju asociācijas biedri;**
- **Karpas – 83% no kopējā realizētā akvakultūras apjoma;**
- **Ražošanas apjomi neuzrāda būtisku pieaugumu**

ZRP 2007-2013 uz akvakultūras nozari attiecināmie pasākumi

Pasākums	Mērķi	Plānoja	Piešķirtais uz 16.02.2015.	Atbalstīto projektu skaits	Saņēmēju skaits
Investīcijas akvakultūras uzņēmumos	Modernizēt uzņēmumus, uzlabot to darbību	22,05*	22,20	114	76
	Attīstīt tradicionālās AQ metodes				
	Attīstīt jaunu un īpaši pieprasītu ūdensdzīvnieku sugu audzēšanu				
	Īstenot AQ metodes, kas samazina negatīvu ietekmi uz vidi				
Ūdens vides pasākumi	Veicināt jaunus AQ veidus, kas iekļauj vides, dabas resursu, ģenētiskās daudzveidības aizsardzību un stiprināšanu, kā arī ainavas un AQ zonu tradicionālu apsaimniekošanu	5,78	5,75	133	34
Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde	Palielināt produktu pievienoto vērtību, nodrošināt to kvalitāti	48,65*	3,30	11	7
	Paaugstināt darba drošību un ražīgumu				
	Samazināt negatīvu ietekmi uz vidi				
	Ražot jaunus produktus				
	Izmantot zivju apstrādes blakusproduktus un atkritumus				

* tai skaitā virssaistības

kopā

31,25

258

94

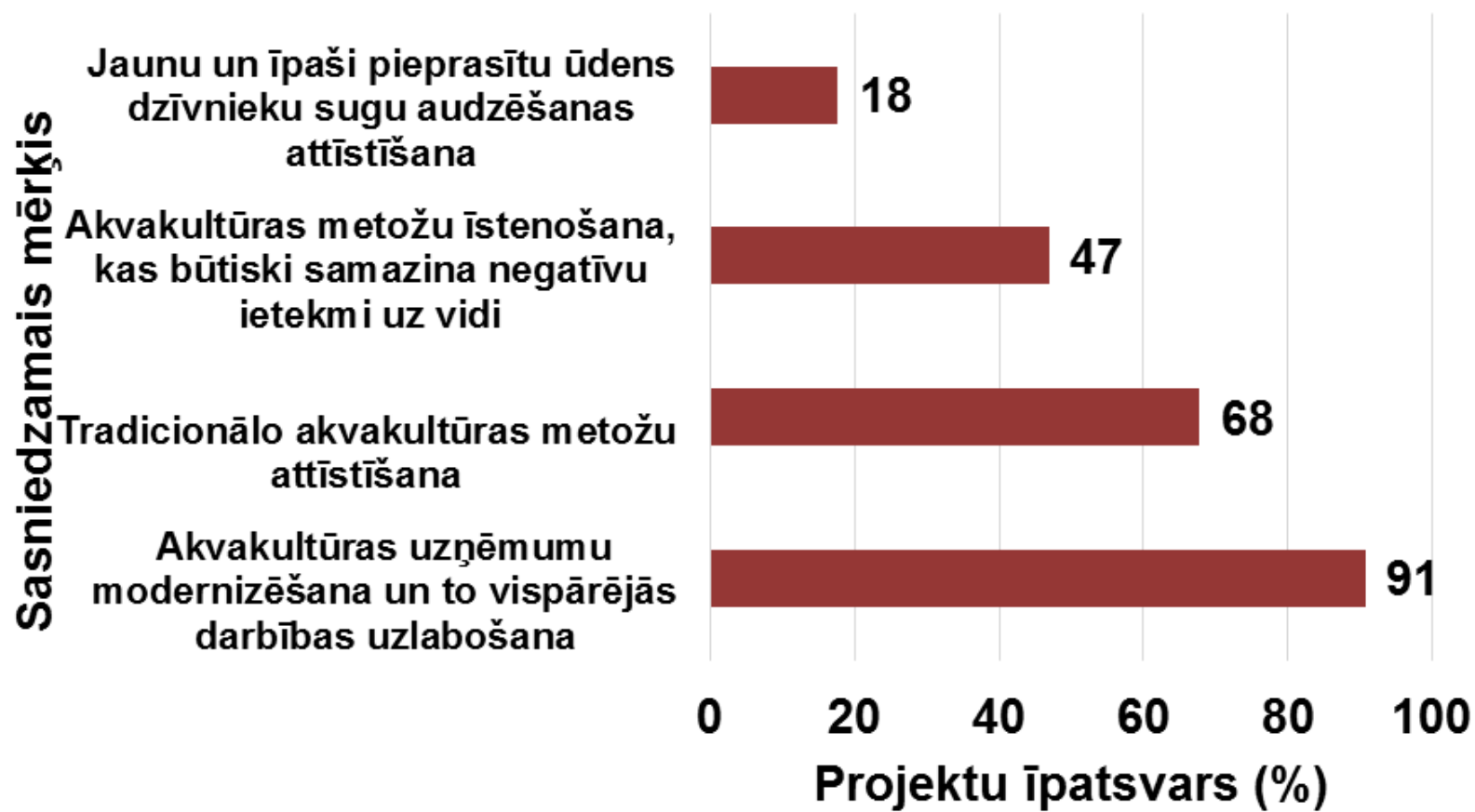

Lauku attīstības novērtēšanas nodaļas pētījumi 2013. un 2014.gadā

- 2.prioritārā virziena ekonomiskā analīze saistībā ar akvakultūru un potenciālo tirgus izpēti
- Akvakultūras projektu dzīvotspējas analīze

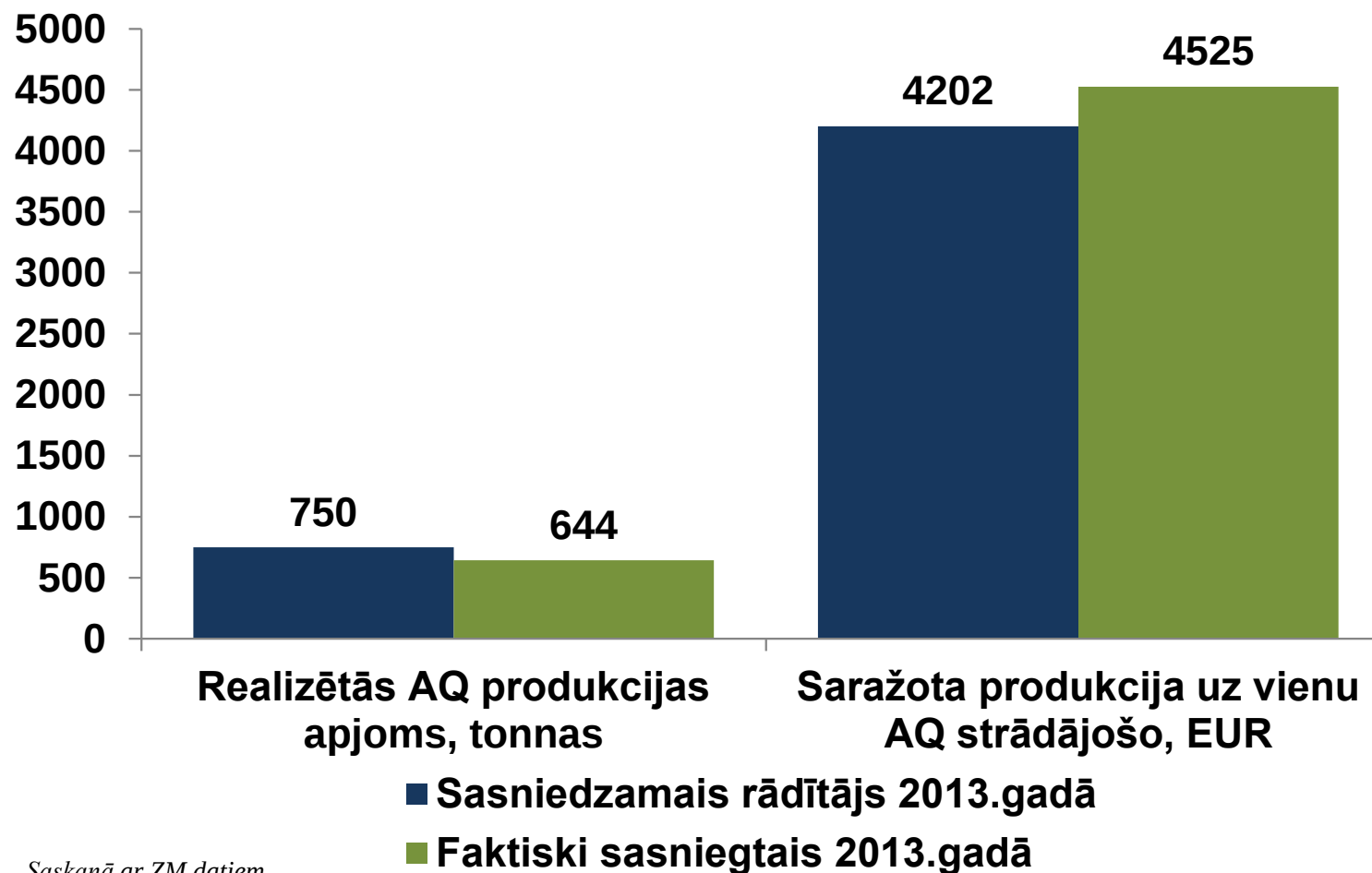

Atbalsta saņēmēju plānotie sasniedzamie mērķi 201. pasākuma „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos” īstenoto projektu ietvaros (%)

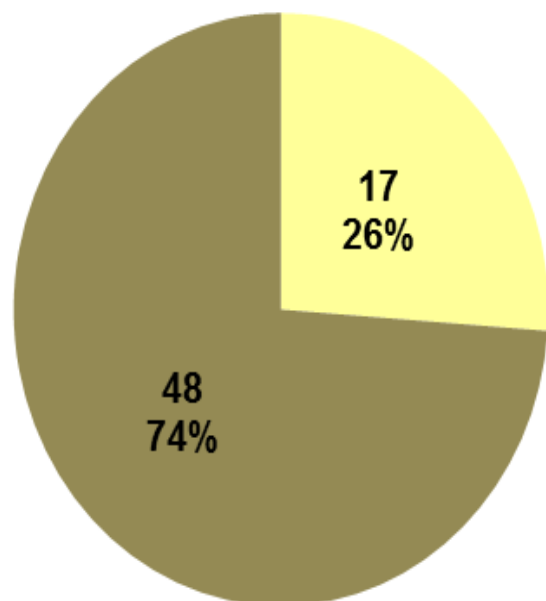

ZRP 2007-2013 noteiktie rādītāji, to izpilde

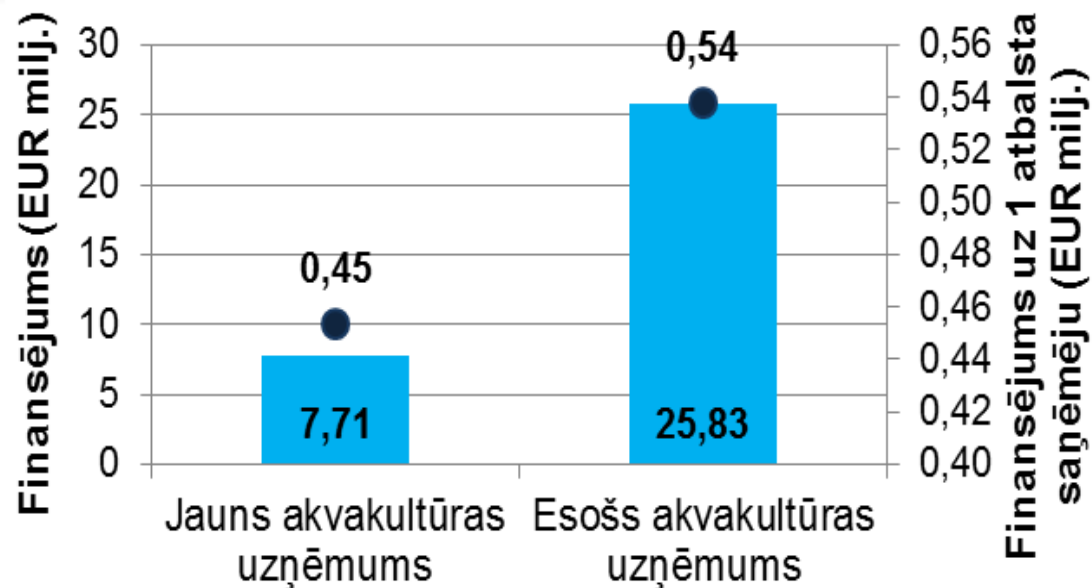

Saskaņā ar ZM datiem

Jauno un esošo akvakultūras uzņēmumu apgūtais kopējais finansējums pasākumā „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos”

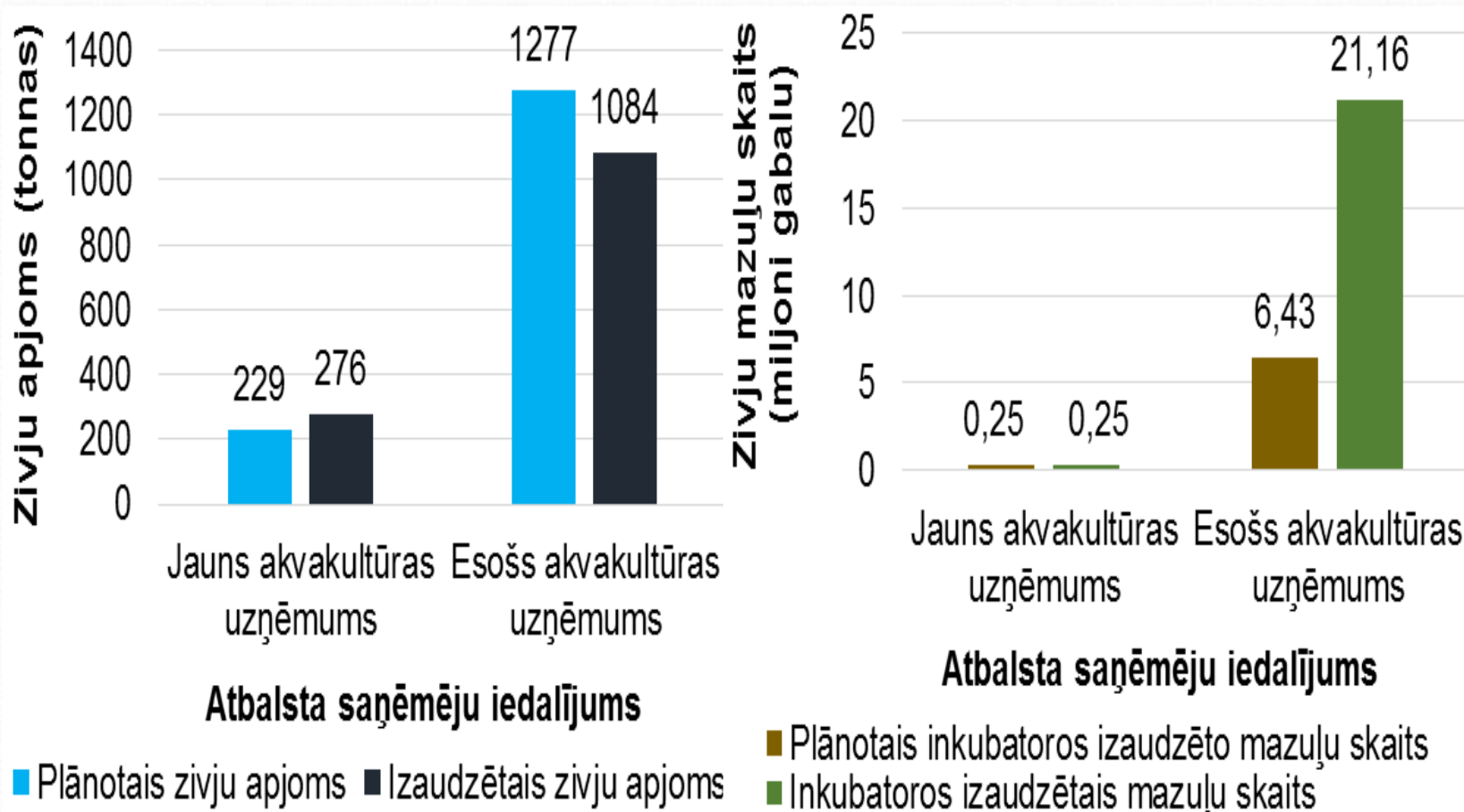
■ Jauns akvakultūras uzņēmums
■ Esošs akvakultūras uzņēmums

Atbalsta saņēmēju iedalījums

■ Kopējais finansējums ● Finansējums uz 1 atbalsta saņēmēju

Sasniegtie audzēšanas apjomi projektu īstenošanas rezultātā

Latvijā (L) un pasaulē (P) izmantotie AQ zivju apstrādes veidi

Zivs nosaukums	Konservēts	Kūpināts	Kaltēts, vītināts	Sālīts	Kaviārs	Dzīvs	Atvēsināts	Saldēts	Pārtikā lietojamie atlikumi, subprodukti	Cits
Ālants							L/P	L/P		
Asaris		L/P	L/P				L/P	L/P		
Baltais amūrs						L/P	L/P	L/P		
Forele	L/P	L/P		L/P	L/P	L/P	L/P	L/P	L/P	L/P
Karpa	L/P	L/P	L/P			L/P	L/P	L/P		
Karūsa		L/P	L/P			L/P	L/P	L/P		
Līdaka	L/P	L/P				L/P	L/P	L/P		
Līnis		L/P				L/P	L/P	L/P		
Palija							L/P	L/P		
Platpieris		L/P	P			L/P	L/P	L/P		
Sams	L/P	L/P	L/P				L/P	L/P		
Store	P	P		P	L/P	L/P	L/P	L/P		L/P
Tilapija	L/P	L/P					L/P	L/P		L/P
Vēdzele	P	P	P	P		L/P	L/P	L/P		
Vēzis						L/P	L/P			L/P
Zandarts	L/P	L/P	L/P	L/P			L/P	L/P		

Latvijas, Lietuvas un Igaunijas akvakultūras nozares salīdzinājums (2013)

Rādītāji	Igaunija	Latvija	Lietuva
Aktīvo uzņēmumu skaits	17	67	50
Saražotās produkcijas apjoms uz 1 uzņēmumu, tonnas	44,12	9,24	70,00
Ražošanas apjoms, tonnas	750	619	3500
t.sk. galvenā zivju suga, tonnas	600 (forele)	522 (karpa)	3295 (karpa)
Saražotās produkcijas vērtība, tūkst.EUR	1,68	1,60	6,88
ZRP 2007-2013 publiskais finansējums pasākumā Investīcijas akvakultūras uzņēmumos, milj.EUR		22,05	10,48

Datu avots: CSP, Aquafima, Lietuvas un Igaunijas ZRP 2007-2013

Sugu īpatsvars ražošanā, 2012.gads

Valsts	Zivju suga	Ražošana, tonnas	% no kopējā akvakultūras ražošanas apjoma
Latvija	Karpa	450	82.4
Igaunija	Forele	355	81.0
Lietuva	Karpa	3158	97.6
Dānija	Varavīksnes forele	29 885	94.0
Zviedrija	Forele	10 752	80.0
Somija	Forele	9981	88.5
Vācija	Forele	26 454	65.0
Krievija	Karpa	69 193	58.0

Eiropas Savienības tirgus,

2012.gada dati

- **Kopējais ES** akvakultūras (AQ) ražošanas apjoms **1.3 milj.t** gadā;
- **Latvijas** akvakultūras nozare saražo **0,05%** no ES AQ ražošanas apjoma;
- **ES** ir lielākā zivju **importētāja** pasaulē – 5.7 milj.t gadā (t.sk.akvakultūras zivis);
- **Lasis un forele** ir nozīmīgākās sugas **ES importā** - kopā apmēram 0.74 milj.t gadā;
- **Norvēģijas** īpatsvars kopējā ES lašveidīgo importā ir **81%**, t.i. 0.62 milj.t gadā;
- ES karpas konkurē ar **karpām no Ukrainas** – cena vairumtirdzniecībā augstākās klases karpām ap 2 EUR/kg

Galvenie secinājumi (1)

- Zināšanu un pieredzes trūkums akvakultūras jomā (liels īpatsvars neapstiprinātu projektu)
- Zivkopības speciālistu trūkumus
- Finansējuma trūkums projektu realizācijai un apgrozāmajiem līdzekļiem (banku kredīti)
- Akvakultūras nozarē veikti lieli ieguldījumi, bet saražotās produkcijas apjoms mazs
- Latvijas tirgus - niša vietējai akvakultūras produkcijai
- Akvakultūras zivju apstrāde - plašākas tirgus iespējas. Dzīvām zivīm tirgū nav liels pieprasījums

Galvenie secinājumi (2)

- Esošās akvakultūras produkcijas **cenās nevar konkurēt** ne ar importa produkciju vietējā tirgū, nedz eksporta tirgos;
- **Vācija** ir viena no lielākajām zivju importētājvalstīm - Latvijas ražotājiem ir iespējas eksportēt produkciju, ja tai ir izsekojama izcelsme un augsta kvalitāte (brīvs no ĢMO);
- **Sadarbība ar Skandināvijas uzņēmumiem** - produkcija ar to preču zīmēm tiek pārdota mērķtirgos gan ES, gan citur;
- Tirgus pētījumā apskatītajās valstīs nozarē ir paredzēts veicināt **kooperāciju, samazināt birokrātiju, atbalstīt pētniecību, mārketinga aktivitātes**, t.sk. ar mērķi palielināt vietējā tirgus daļu.

Galvenie ieteikumi (1)

- **Zināšanu un prakses ieguve zivsaimniecības speciālistiem** (LLU, LLKC, BIOR)
- Iesniegto projektu **izvērtēšanai piesaistīt speciālistus** ar zināšanām un /vai pieredzi akvakultūrā (dīķsaimniecības, recirkulācija) un nosakot atbildību
- **Projektu iesniedzējiem prasīt** konkrēti noformulēt atbalstāmo projektu **mērķus un sagaidāmos rezultātus**
- **Vērtējot projektus:**
 - **atbalstīt** hidrotehnisko būvju (meniķu, aizvaru u.c.) renovāciju, ja tas dod **ekonomiski pamatotu un izdevīgu rezultātu**
 - **prasīt** pie projektu iesniegumiem tehnoloģiskos projektus ar aprakstiem un aprēķiniem, speciālistu ar zināšanām zivkopībā, tai skaitā praktisko pieredzi
 - **ņemt vērā** uzņēmuma rentabilitāti, ekonomiski izdevīgākos akvakultūras zivju audzēšanas veidus, audzējamo zivju sugu noieta tirgu perspektīvas, investīciju apjoma attiecību pret saražotās produkcijas apjomu
- **Valsts garantijas** projektu realizācijai nepieciešamā kredīta saņemšanai piešķirt tikai atbilstoši izvērtētiem projektiem

Galvenie ieteikumi (2)

- Jāveicina nozares **kooperācija**;
- Jāstrādā pie augstas kvalitātes un cenu ziņā konkurētspējīgas produkcijas **ražošanas tehnoloģiju ieviešanas**;
- Nepieciešama **mārketinga programmu izstrāde un realizācija**, vietējā un potenciālo eksporta tirgu izpēte;
- Paralēli karpām ir nepieciešams **attīstīt pieprasītāku zivju audzēšanu** – varavīksnes foreļu, spoguļkarpu, ālantu, sterletu u.c.
- LLU PTF varētu tikt izveidots **eksperimentāls mazjaudas zivju pārstrādes cehs**, kur strādāt pie jaunu produktu izveides un testēšanas rūpnieciskās ražošanas apstākļos;
- Akvakultūras **produkcijas apstrādes** attīstība.

ZRP 2014-2020 uz akvakultūras nozari attiecināmie pasākumi

Pasākums	Mērķi	ZRP 2007-2013 publiskais finansējums, milj. EUR	ZRP 2014-2020 paredzētais publiskais finansējums, milj. EUR
Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā (AQ)	Sekmēt AQ uzņēmumu konkurētspēju un palielināt ienākumus	22,05	37
	Veicināt tirgū pieprasītu AQ produktu efektīvu ražošanu		
	AQ uzņēmumu modernizācija, darbību dažādošana		
	Produktu kvalitātes uzlabošana vai pievienotās vērtības radīšana		
Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus	Veicināt jaunus AQ veidus, kuros ir iekļauta vides, dabas resursu un ģenētiskās daudzveidības aizsardzība un stiprināšana, kā arī ainavu un akvakultūras zonu tradicionālo iezīmju apsaimniekošana	5,78	8,6
Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde	Jauni vai uzlaboti produkti	48,65	44,6
	Jauni vai uzlaboti esošie ražošanas procesi		
	Ietekmi uz vidi mazināšana, enerģijas taupīšana		
	Drošības, higiēnas, veselības un darba apstākļu uzlabošana		
	Apstrādes darbībās radušos blakusproduktu apstrāde		
Tirdzniecības pasākumi	Latvijā saražoto zivsaimniecības produktu patēriņa pieaugums	3,57	7
	Produkcijas noieta tirgu paplašināšana		
	Uzņēmumu un to produktu sertificēšana		
	Produkcijas izsekojamības un marķējuma nostiprināšana un attīstība		

ZRP 2014-2020 noteiktie konteksta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	ZRP definētais, 2013.gads	Sasniedzamais 2023.gadā
Akvakultūras produkcijas apjoms	tonnas	643,7	2256
Akvakultūras produkcijas vērtība	tūkst.EUR	1607	
Akvakultūrā nodarbinātie (pilna laika)	skaits	355	
Akvakultūrā nodarbinātās sievietes (pilna laika)	skaits	124	
Jaunradītās darba vietas, t.sk. <i>piekrastes zvejniecība</i> (pilna laika nodarbinātie)	skaits		70
Produkcijas apjoms, kas saražots recirkulācijas sistēmās	tonnas	29,8	
Neto peļņa	tūkst.EUR	nav datu	

Jautājumi diskusijai

- Kā sasniegt ZRP 2014-2020 paredzētos rezultātīvos rādītājus;
- Kā palielināt citu zivju sugu, ne tikai karpu, audzēšanas apjomus;
- Zinoši speciālisti;
- Apstrāde;
- Mārketingas, tirgus izpēte, kooperācija

Paldies par uzmanību

e-pasti:

elita.benga@lvaei.lv
inguna.gulbe@lvaei.lv
aiga.smiltane@lvaei.lv
inese.biuksane@lvaei.lv

Mājas lapa:

<http://www.lvaei.lv>